Bedýnky příběhů

Pracovní karty

Itálie

Bedýnka příběhů Itálie je výsledkem tvůrčího workshopu realizovaného ve spolupráci s Městskou knihovnou v Praze a výukových programů realizovaných v pražských MŠ a ZŠ. Workshop se skládal z dvojjazyčného vyprávění pohádky "Jak slepý zpěvák vyzrál na zloděje", povídání o kultuře, tradicích a zajímavostech Itálie pomocí fotografií, ochutnávky typického jídla a výtvarné dílny.

Bedýnka příběhů, kterou držíte v ruce, obsahuje:

- Pohádku v českém a italském jazyce.
- Manuál „Jak vyprávět pohádku – návod k hraní si s příběhy pro ty nejmenší".
- Pracovní karty s nabídkou technik a postupů, jak s Bedýnkou dále tvořivě pracovat. Výtvarné techniky vycházejí z tradic Itálie.
- Pracovní kartu s nabídkou kvízů, doplňovaček nebo křížovek.
- Pracovní kartu s tipy na práci s jazykem.
- Mapu světa, na které je vyznačena Itálie a Česká republika.
- Zápisník, ve kterém můžete sdílet nápady, tipy, doporučení nebo zkušenosti s prací s Bedýnkou.

• Základní údaje a geografie

Itálie, celým názvem Italská republika (italsky Italia, Repubblica Italiana), je stát ležící na dlouhém poloostrově v jižní Evropě nacházejícím se ve střední části Středozemního moře. Když se podíváme na mapu, okamžitě ji poznáme, vypadá jako bota. Na severu hraničí s Francií, Švýcarskem, Rakouskem a Slovinskem. Celková délka pobřeží je 7600 km. Je to velmi dlouhá a poměrně úzká země: je téměř 1200 kilometrů dlouhá a v nejširším místě je 530 kilometrů široká. Celková rozloha je 301 338 km². Uvnitř Itálie leží dva samostatné městské státy: San Marino (39 km²) a Vatikán (0,44 km²). Vatikán je církevní stát, kterému vládne doživotně volený papež. Je nejmenším státem na světě. Italská vlajka má tři vertikální pruhy: zelený (barva luk), bílý (barva sněhu) a červený (barva krve prolité během válek).

Itálie má mnoho hor, nejvyšší z nich leží v Alpách na hranici s Francií. Patří mezi ně i Mont Blanc, vysoký 4810 metrů. V Itálii je málo řek, jsou krátké a nepříliš široké, ale je zde velké množství jezer. Nejznámějším je Gardské jezero (Lago di Garda). V Itálii se nachází mnoho sopek, většina z nich je vyhaslých: staly se z nich běžné hory, poblíž kterých je úrodná, hospodářsky využívaná půda. Některé sopky jsou však stále aktivní, jsou jako spící hory, ale vždy se mohou probudit a vybuchnout, vyvrhnout lávu, popel, hořící kameny. Nejznámější z nich je Etna, nejvyšší sopka Evropy (3300 m).

• Historie a současnost

Oblast Apeninského poloostrova byla obydlena již ve starověku několika národy. Žili zde Etruskové, Keltové, Řekové. Město Řím bylo založeno již v roce 753 př.n.l. a o dvě století později se Řím stal hlavním městem vznikající Římské říše. Římské právo, katolicismus, umění, kultura a technický pokrok ovlivnily nejen historii Itálie, ale i historii celého zapadního světa. Zlatý věk skončil rozdělením Římské říše na dvě části, západní a východní. Zatímco Východořímská říše žila dál, západní část se rozpadla a zanikla v roce 476 n.l. Sám Řím zůstal centrem křesťanství i po tomto zhroucení, kdy byl Apeninský poloostrov ovládnut germánskými kmeny. Nárůst moci papežství v Římě a okolí a vzestup Franků nakonec vedl k rozdělení země na tři části: Svatá římská germánská říše na severu, Papežský stát v centru a několik městských států, které se

střídaly v panování v jižní Itálii. Po dlouhém temném období vzájemných válek, získala Itálie v 15. století znovu krátce v Evropě kulturní a ekonomické prvenství. Silné italské městské státy byly centrem humanismu a renesance. S objevem Ameriky však Itálie brzy toto prvenství ztratila a byla pod vlivem nových evropských mocností, Francie a Rakouska. Městské republiky byly sjednoceny pod Napoleonem, který vyhlásil Italské království a sebe jeho králem. Začátkem 19. století království prakticky zaniklo a bylo rozděleno mezi Sicilské a Sardinské království, Rakousko a Papežský stát.V roce 1861 bylo založeno království Itálie jako spojení mnoha menších států. Po první světové válce se chopili moci fašisté v čele s Benitem Mussolinim. Během druhé světové války byla země dlouho na straně hitlerovského Německa, což nakonec vedlo k porážce. V roce 1946 Italové rozhodli, aby bylo království nahrazeno republikou. Dnes je Itálie parlamentní demokracií, má dvě parlamentní komory – senát a poslaneckou sněmovnu, které kromě jiného také volí prezidenta republiky. Je zakládajícím členem Evropského hospodářského společenství, ze kterého se postupně vyvinula Evropská unie. Patří do skupiny sedmi ekonomicky nejvyspělejších států světa (G7).

• Jazyk a obyvatelstvo

V Itálii žije 60 milionů obyvatel. Cizinců žijících v Itálii je více než 5 milionů a představují 8,3% obyvatelstva. Největší komunita je z Rumunska (23,2% populace cizinců, rumunština je velmi podobná italštině), pak z Albánie (8,9 %) a z Maroka (8,3 %). Největší zastoupení má římskokatolická církev. Mezi křesťanské menšiny patří pravoslavní, evangelíci a další protestantské komunity. Rostoucí přistěhovalectví v posledních dvou desetiletích bylo doprovázeno nárůstem nekřesťanských náboženství, zejména islámu. Oficiálním jazykem je italština. Hovoří se ale i dalšími jazyky, např. němčinou, francouzštinou, slovinštinou, albánštinou, řečtinou, sardinštinou, furlanštinou nebo ladinštinou.

• Podnebí, fauna a flóra

Itálie je rozdělena do tří částí: kontinentální, poloostrovní a ostrovní, tvořenou velkými ostrovy ve Středozemním moři: Sicílií a Sardinií. V Al-

pách a na nejvyšších vrcholech Apenin je studené kontinentální podnebí. Zimy jsou dlouhé a velmi chladné, hodně sněží. Léta jsou krátká a chladná, se spoustou deště. V severní a střední Itálii se střídají kopce a pláně. Zimy jsou zde chladné, léta horká. Dost prší, zejména na jaře a na podzim. V jižní Itálii a na ostrovech jsou zimy mírné (v průměru je v lednu 10 °C) a horká léta (v červenci je v průměru 25 °C). V létě téměř nikdy neprší.

Vzhledem k dlouhému období osídlení a rozvinuté civilizaci starověkých Římanů bylo zničeno mnoho lesů. Původní vegetaci nahradily pastviny, vinice a užitkové rostliny, které se staly symbolem dnešní Itálie: olivovníky, cypřiše, citrusovníky, fíkovníky. Blízko moře jsou borovicové háje, na kopcích nejvíc rostou duby a kaštany, na horách buky, javory, jilmy, topoly, v Alpách i jedle a modříny. Z rostlin a stromů z původní flóry se ještě dnes zachovaly cesmína a korkový dub. Pouze na vzdálených územích a přírodních parcích se můžeme setkat se zvířaty jako je orel, kozorožec, kamzík, medvěd, vlk a svišť. V lesech na Sardinii potkáme divoká prasata. Skoro všude v lesích můžeme najít i želvy zelenavé. V blízkosti pobřeží se často vyskytují tuňáci, mečouni a delfíni.

• Kuchyně

Říká se, že kuchyně je zrcadlem země a její kultury. Nic nemůže být pravdivější, pokud vezmeme v úvahu Itálii. Italská kuchyně se vyvíjela v průběhu mnoha staletí, od římské antiky s řeckými, arabskými, byzantskými a novými světovými vlivy. Je typicky středomořská a zároveň kvůli regionálním rozdílům velmi rozmanitá. Jídla jsou jednoduchá, často vyžadují méně než pět ingrediencí výjimečné kvality. Blízko moře se obvykle jedí mnohem více ryby, na jihu a ve střední Itálii těstoviny, a olivový olej se zde používá více než na severu, kde jsou zase typická rizota, polenta (kukuřičná kaše) a máslo. Nejslavnější recepty jsou většinou rychle a snadno reprodukovatelné a všude na světě jsou známé pizza, lasagne, těstoviny nebo rizoto. Populárními dezerty jsou tiramisu (vyrábí ze sýra mascarpone, který se šlehá se žloutky a cukrem, případně šlehačkou) nebo panna cotta (krém ze smetany, svařený se želatinou, mlékem a cukrem). Mezinárodně jsou ceněna i vína a různé způsoby přípravy kávy, např. espresso nebo cappuccino.

• Italská škola

V Itálii mají 3leté děti možnost navštěvovat předškolní zařízení. Od 6 let nastupují povinnou školní docházku. Povinné vzdělání je bezplatné a děti obvykle navštěvují školu v místě bydliště. Děti ve věku 6 – 11 let navštěvují první stupeň, starší děti (maximálně do 16 let) pak chodí na druhý stupeň, tzv. nižší střední školu. Ten je zakončen státní zkouškou, která je podmínkou pro přijetí na další stupně vzdělání. Střední vzdělání v rámci 10letého povinného vzdělávání má různé odnože od gymnázií (klasické, vědecké, jazykové, umělecké, humanitní, ekonomické, hudební a technologické) po odborné vzdělávání. Letní prázdniny jsou tři měsíce, do školy se ale chodí i v sobotu. Známkování se mnohokrát změnilo, ale většinou i dnes se užívá desetibodový systém, kde od 0 do 5 jsou známky nedostatečné a od 6 do 10 jsou dostatečné až výborné. Děti by měly studovat 2 cizí jazyky, značná pozornost je věnována výpočetní technice.

• Perličky z Itálie aneb víte, že...

... Itálie je pátou nejnavštěvovanější zemí světa a každoročně přivítá kolem 46 milionů zahraničních návštěvníků?

... Itálie má nejvíce na světě památek světového dědictví UNESCO? Je jich 54.

....v provincii Verona teče nejkratší řeka na světě, která je dlouhá pouhých 175 metrů? Má název „Ri" a vtéká do Gardského jezera.

... každý průměrný Ital spotřebuje ročně 3,7 kg kávy?

... v Itálii v roce 1964 vznikla Nutella značky Ferrero?

... římské kočky jsou považovány za biokulturní hodnotu města? Zákon odsuzuje každého, kdo zabije kočku k pokutě 10 000 eur a až 3 rokům vězení. V Římě je asi 300 000 koček.

... v roce 2018 více než 100 neapolských kuchařů vyrobilo nejdelší pizzu na světě, dlouhou 1853 metrů?

... kaštan „Sto koní" je považován za nejstarší a největší strom nejen v Itálii, ale i v Evropě? Jeho věk se odhaduje na 3000 až 4000 let. Nachází se v parku Etna na Sicílii. Podle legendy během bouře našla královna a jejích sto rytířů úkryt pod jeho listy.

... nejužší ulička se nachází v městečku Ripatransone a je široká 43 cm?

• Tradice a řemesla

Vzhledem k tomu, že Itálie byla sjednocena až roku 1861, přežívá zde ještě mnoho regionálních tradic a řemesel. Folklorní tance a písně můžou být tak rozdílné, že to vypadá, že pocházejí z různých koutů světa a ne z jedné země. Mezinárodně nejznámější a nejoblíbenější folklor pochází z jihu Itálie, známý je především tanec tarantella nebo neapolská píseň O sole mio. Jedinečné jsou polyfonní písničky, které se zpívají na ostrově Sardinie. Charakteristické jsou i různé karnevaly, např. v Benátkách, Viareggio nebo na Sardinii. Itálie je nábožensky založená země. Vánoce jsou pro Italy skutečně svátky klidu a časem na rodinu. Důležitější než vánoční stromek jsou jesličky, jejichž kouzlo zůstává zachované i v dnešní době. Rodinné betlémy se v Itálii dědí po generace. Jesličky se vystavují už na začátku prosince. Jedna figurka v nich ale chybí, Ježíšek totiž ulehá na své místo až 24. prosince. Na Vánoce je třeba mít na stole panettone (druh sladkého kynutého chleba) a o Velikonocích - velká čokoládová vajíčka s překvapením. Velikonoční svátky jsou velmi oblíbené. Členové rodiny se na setkání sjíždějí i z daleka, rozesílají se velikonoční pozdravy a lidé si navzájem přejí také osobně. Na Velikonoční pondělí italská rodina připraví piknikové košíky plné jídla a vyrazí ven - do parku, lesa nebo k moři. Místo Mikuláše mají italské děti starou čarodějnici Befanu, která jim 6. ledna dává do připravených ponožek sladkosti a dárky (jsou-li hodné) nebo uhlí (když hodné nebyly). Mnoho tradičních řemesel prakticky zmizelo, a tak dnes již nepotkáváme opraváře deštníků, brusiče nožů a nůžek, ani zpěváky serenád. Pořád jsou však živá řemesla jako košíkářství, kovářství, tesařství. Typická je řemeslná výroba keramiky a šperků. Na Sicílii se vyrábějí dřevěné malované vozíky tažené koňmi, ručně vyrobené a dekorované. Velmi stará tradiční výroba confetti (mandlové nebo čokoládové jádro obalené cukrem). Pomocí papírmašé se ještě dnes vyrábí masky a různé další dekorativní předměty. Ve výtvarné dílně jsme se inspirovali tradičními technikami ruční výroby kožených bot a pozlacování. Technika pozlacování se od raného středověku objevovala na ikonách a dalších náboženských předmětech. V 17. století dosáhla svého vrcholu, byla základním prvkem barokního stylu.

Pracovní karta 1

Technika: Malování na kůži/koženku - pro mladší děti

Pomůcky:

očištěná a vysušená stará bota, akrylátové barvy, štětce různé síly, kelímek na vodu a hadřík, pracovní podložka.

Časová dotace:

cca 45 minut

Postup:

Vyzkoušíme si práci návrhářů obuvi.
Než se pustíme do tvůrčí proměny, vymyslíme téma, podle kterého budeme botu zdobit. Můžeme ji výtvarně zpracovat jako domek, krajinku, akvárium atp. Můžeme vymyslet osobu nebo pohádkovou bytost, pro kterou by se bota mohla hodit. Neklademe fantazii žádné hranice.

1. Natřeme povrch celé boty jednou podkladovou barvou. Potom postupujeme podle tématu nebo motivu, který jsme si zvolili.

2. Každou další barvu nanášíme na zaschlý povrch, jinak se barvy budou vzájemně míchat i rozmazávat.

3. Hotovou botu vysušíme a vyfotíme. Designová obuv je na světě.

Pracovní karta 2

Technika: Pozlacování odlitků ze sádry

Pomůcky:

Tradiční pozlacování, které je složité a časově a finančně náročné, se dnes obvykle používá při restaurování starožitností. Vyvinuly se však další postupy, používající místo tenkých plátků zlata pasty nebo barvy, vysledek může být také efektní.

Časová dotace:

cca 45 minut

Postup:

1. Namícháme si sádru s vodou v poměru doporučeném výrobcem.

2. Sádru nalijeme do formy a necháme uschnout.

3. Vyklopíme už zaschlé odlitky a prsty očistíme hrany.

4. Malujeme, tupujeme akrylovými barvami dle fantazie. Na tmavou barvu naneseme zlatou nebo měděnou. Po zaschnutí barev tavnou pistolí přiděláme k odlitkům stužky na zavěšení a nebo špejle pro zápich.

5. Odlitky můžeme nalepit lepidlem na dřevěný nebo kartonový rámeček, ten i s odlitky obarvit bílou, černou nebo červenou barvou a pak štětcem opatrně nanést a rozetřít zlatou barvu.

6. Starší děti mohou použít speciální pozlacovací vosk (měděný, zlatý nebo stříbrný).

Pracovní karta 3

Křížovka

1. Zpívá se.
2. Den v týdnu, kdy byl trh.
3. Staré peníze, náš hrdina z pohádky jich mělo sto.
4. Nevidomý, má často bílou hůl a případně vodícího psa?
5. Ten, co nemá štěstí, chudák.
6. Brečet.
7. Jeden z nejoblíbenějších a nejznámějších italských dezertů.
8. Umožňuje průchod do města. Tam stál náš hrdina.
9. Nejvyšší sopka v Evropě.

Napiš tajenku _ _ _ _ _ _ _ _ _

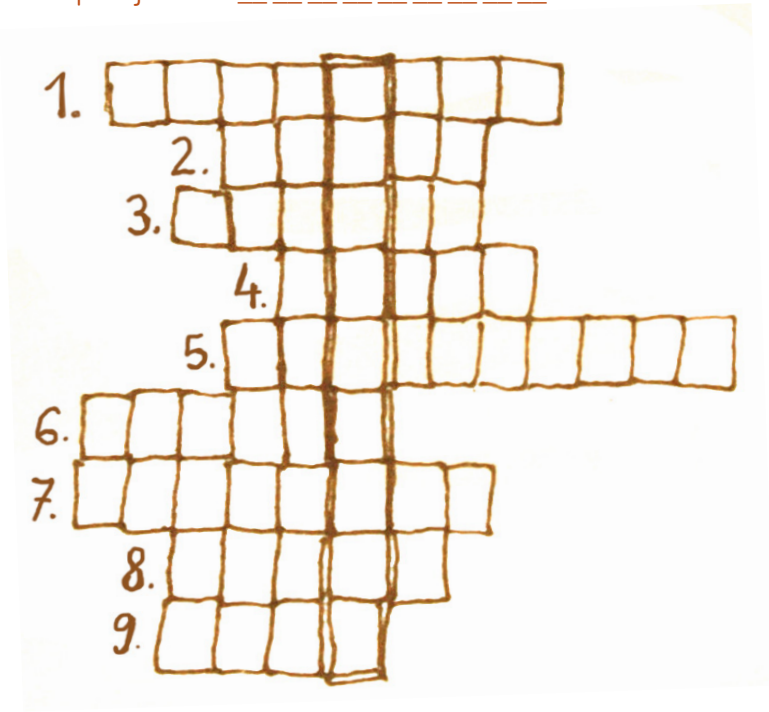

Řešení: písničkа, pátek, ukáty, slepý, nestřastník, plakat, tiramisu, brána, Etna
Tajenka: italština

Pracovní karta
4

Tipy na práci s jazykem

- Italština

Italština je románský jazyk stejně jako francouzština, španělština a rumunština. Všechny se vyvinuly z latiny. První dokumenty napsané ve staré italštině pochází z 10. století.
Italštinou mluví asi 76 - 100 milionů obyvatel. Italština byla americkou CNN několikrát zvolena nejkrásnějším jazykem světa.
Italština je velmi melodický jazyk, který je důležitý pro zpěváky opery, protože existuje mnoho operních libret napsaných v italštině. Skoro všechna italská slova končí na samohlásky.

- Zkuste se naučit alespoň pár základních italských frází:

Ahoj!	[čáo]	Ciao!
Dobrý den	[buondžórno]	Buongiorno
Na shledanou	[arrivederči]	Arrivederci
Jak se jmenuješ?	[kome ty kiamy?]	Come ti chiami?
Jmenuji se...	[my kiamo...]	Mi chiamo...
Jak se máš?	[kome stai?]	Come stai?
Je mi dobře.	[sto bene]	Sto bene
Je mi špatně.	[sto male]	Sto male
Děkuji!	[gracie!]	Grazie!
Prosím!	[prego!]	Prego!
Ano	[si]	Sì
Ne	[no]	No

• I v italštině najdeme jazykolamy. Troufneš si?

Třicet tři obyvatel Trenta	[trentatré trentyny]	Trentatré trentini
Do Trenta vstoupilo	[entrarono in Trento]	entrarono in Trento
A všech třicet tři	[tutti e trentatré]	tutti e trentatré
Klusalo.	[trotterellando]	trotterellando.

Na lavičce	[sopra la panka]	Sopra la panca
Koza žije	[la kapra kanta]	La capra canta
Pod lavičkou	[sotto la panka]	Sotto la panca
Koza chcípne	[la kapra krepa]	La capra crepa

• V češtině jsou některá italská slova. Umíš pochopit jaká jsou to česká slova? Pamatuj si, že ch se čte k a gh se čte g

A spaghetti	1 presso
B gnocchi	2 šupito presto
C cappuccino	3 kapučino
D subito, presto	4 kapary
E espresso	5 parmazán
F lasagne	6 noky
G parmigiano	7 špagety
H capperi	8 lasaně

Jak vyprávět pohádku

aneb návod k hraní si s příběhy pro ty nejmenší

1) Čti hodně pohádek, aby se ti ukázala ta pravá, která se chce nechat od tebe vyprávět (jako první).
2) Pohádku si pozorně přečti a přemýšlej nad tím, co se v ní stalo a o čem vlastně byla.
3) Přečti pohádku kamarádům a zeptej se jich, o čem podle nich je. Můžeš si tak porovnat, jestli jí všichni rozumíte stejně, anebo spolu s kamarády přemýšlejte o tom, o čem je pohádka pro každého z vás jednotlivě a co se vám na ní líbí všem společně.
4) Napiš si na lísteček, co nejdůležitějšího na pohádce jste s kamarády našli a další objevy, na které jste společně přišli, to bude tvá cesta, jak pohádku vyprávět dalším, už totiž víš o čem je jak pro tebe, tak pro tvé nejbližší.
5) Přečti si pohádku znovu a měj radost, že je tam všechno to, co jste našli s kamarády. Když budeš radostně vyprávět, všichni tě budou radostně i poslouchat.
6) Přečti si pohádku nahlas a měň hlasy všech postav, které se v příběhu ukážou. Můžeš dělat všechno, co chceš, jen aby tě to bavilo - zahraj si na hrdiny ze své pohádky.
7) Trénuj si, jak asi mluví princ, princezna nebo jak šlehá plameny drak a jak u toho asi vypadají.
8) Převyprávěj pohádku svými slovy nejlepšímu kamarádovi, kamarádce nebo rodičům a hraj u toho všechny hrdiny, které už dobře znáš a umíš je napodobit. Bavilo je to? Byla to legrace?
9) Převyprávěj si pohádku před usnutím a nezapomeň na nic důležitého z příběhu, ale ani na hraní všech princů a princezen.
10) Když se ráno probudíš a těšíš se, že budeš zase vyprávět pohádku, tak je z tebe vypravěč a honem pospíchej ji vyprávět a číst zase další!

Storytelling o.s.

autorka textu
Barbora Schneiderová
ředitelka Storytelling o. s.
www.story-telling.cz

Dětské programy INBÁZE

- Programy pro školy

InBáze nabízí školám realizaci Bedýnek příběhů přímo na mateřských školách a základních školách 1. stupně. Dále nabízí vzdělávací programy i pro 2. stupeň základních škol a pro střední školy a semináře pro pedagogy.

- Programy pro veřejnost

Ve veřejných institucích (jako je například Městská knihovna v Praze) pořádá InBáze tvořivé dílny Bedýnky příběhů pro veřejnost. Tyto dílny a kurzy jsou určené rodinám s dětmi ve věku 5-11 let.

- Programy pro děti cizinců

InBáze pořádá pro děti návštěvy kulturních akcí, oslavy svátků, výtvarné dílny, workshopy, výlety, exkurze, víkendové pobyty a letní tábory. Dětem InBáze navíc nabízí výtvarný ateliér a interkulturní kluby. Vedle volnočasových aktivit mohou děti využít nabídky doučování a výuky češtiny.

Více informací naleznete na www.inbaze.cz.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Městská knihovna v Praze

INBÁZE